

Sygn. akt III PK 53/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z powództwa A.W.

przeciwko „H.” spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o ryczałt za noclegi,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych

w dniu 16 maja 2018 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w S.

z dnia 27 stycznia 2017 r., sygn. akt VI Pa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania oraz
rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

A.W. domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanej „H.” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. ryczałów za noclegi spędzane przez niego w kabinach samochodów podczas podróży służbowych - przewozów, które wykonywał jako kierowca w ruchu międzynarodowym w okresie 1 września 2011 r. - 30 września 2012 r. w łącznej kwocie 35.930 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wyniesienia pozwu.

Wyrokiem z dnia 9 maja 2016 r., IX P [...], wydanym w sprawie powyższej, Sąd Rejonowy w S. oddalił powództwo oraz zasądził od powoda A.W. na rzecz pozwanej „H.” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. 2.743 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy wskazał, że co do zasady podziela stanowisko powoda, zgodnie z którym zapewnienie kierowcy noclegu w dostosowanej do tego kabiny pojazdu nie jest zapewnieniem mu bezpłatnego noclegu, a w związku z tym na pracodawcy spoczywa obowiązek rozliczenia się z kierowcą z tytułu kosztów noclegu, w szczególności wypłaty ryczału za nocleg. Nie przesądziło to jednak o uwzględnieniu powództwa. Sąd Rejonowy zwrócił bowiem uwagę, że z art. 77⁵ § 5 k.p. wynika, iż przepisy aktów wykonawczych dotyczących rozliczania podróży służbowych znajdują zastosowanie w sytuacji, gdy wewnątrzzakładowe przepisy prawa pracy lub umowy o pracę nie regulują należności z tytułu takich podróży. Mając to na uwadze Sąd Rejonowy zauważył, że strona pozwana w przedmiotowej sprawie wskazywała na obowiązujący u niej regulamin wynagradzania regulujący kwestię należności za podróże służbowe. W ocenie Sądu I instancji uregulowanie kosztów podróży służbowych w takim regulaminie oznacza, iż wobec pracowników pozwanej, w tym powoda, znajdują zastosowanie przepisy tego regulaminu, nie zaś przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju. Regulamin wynagradzania obowiązujący u pozwanej nie przewiduje zaś po stronie pracownika w ogóle prawa do ryczałów za noclegi. Oznacza to zdaniem Sądu Rejonowego, że powód nie może skutecznie dochodzić takiego świadczenia. Sąd Rejonowy

zaakcentował w tym miejscu, że nie podziela stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, iż przepisy rozporządzenia, o jakim mowa, ustalają minimalny standard wszystkich świadczeń z tytułu podróży służbowych, co oznacza, iż jeśli akty wewnętrzne nie zawierają określonych regulacji lub zawierają regulacje mniej korzystne niż rozporządzenie, w ich miejsce wchodzi przepisy rozporządzenia.

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 27 stycznia 2017 r., VI Pa [...], wydanym po rozpoznaniu sprawy A.W. przeciwko „H.” spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S. o ryczałt za noclegi, na skutek apelacji wniesionej przez powoda A.W. od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 9 maja 2016 r., IX P [...], oddalił apelację. Sąd II instancji podzielił stanowisko Sądu I instancji zarówno w zakresie ustaleń stanu faktycznego, jak i oceny prawnej. Wskazał, iż apelacja opiera się na twierdzeniu, że błędem Sądu Rejonowego było nieuwzględnienie żądania wypłaty ryczałtów za noclegi od 1 września 2011 r. do 30 września 2012 r. na podstawie przepisów rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002 r. o należnościach przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 r. Nr 236, poz. 1991 ze zm.), mającego zastosowanie na podstawie art. 77⁵ § 5 k.p. Sąd Okręgowy uznał jednak, że aktualnie brak jest możliwości odpowiedniego stosowania do sytuacji kierowców w transporcie międzynarodowym przepisów rozporządzeń regulujących kwestie należności związanych z podróżami służbowymi pracowników administracji publicznej. W tym zakresie zaakcentował, że możliwość stosowania art. 77⁵ § 5 k.p. i rozporządzeń wykonawczych do sytuacji kierowców w transporcie międzynarodowym wynikała dotychczas z art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (Dz.U. z 2012 r., poz. 1155), w którym przewidziano, że kierowcy w podróży służbowej przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalone na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 k.p. Jednakże - jak wskazał dalej Sąd II instancji - wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 r., wydanym w sprawie K 11/15 Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż:

1. art. 21a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1155 ze zm.) w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5

ustawy z 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1666 ze zm.) w związku z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. poz. 167) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

2. art. 21a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. powołanej w punkcie 1 w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 ustawy z 26 czerwca 1974 r. powołanej w punkcie 1 w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 r. Nr 236, poz. 1991 ze zm.) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.

Dlatego w ocenie Sądu Okręgowego aktualnie nie ma podstaw do zasądzenia powodowi ryczałtów za noclegi, ponieważ przepisy art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców w zw. z art. 77⁵ § 2, 3, i 5 k.p. w zw. z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002 r. w zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do kierowców w transporcie międzynarodowym, są niezgodne z art. 2 Konstytucji. Skoro więc powód nie ponosił kosztów noclegu, a żądania wypłaty ryczałtów za noclegi nie można wywodzić z przepisów rozporządzenia z dnia 19 grudnia 2002 r. o należnościach przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, a nadto świadczenie takie nie wynika z umowy o pracę, ani z przepisów obowiązujących u pracodawcy, to zdaniem Sądu powództwo okazało się nieuzasadnione. Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest trafne oraz odpowiada prawu, a wydanie wyroku reformatoryjnego albo kasatoryjnego byłoby bezpodstawne.

A.W. zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego z dnia 27 stycznia 2017 r., VI Pa

[...], skargą kasacyjną w całości i wniósł o:

- 1) uchylenie zaskarżonego orzeczenia i orzeczenie co do istoty sprawy - art. 398¹⁶ k.p.c.,
- 2) i/ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S., a w przypadku stwierdzenia podstaw - o uchylenie w całości również orzeczenia Sądu Rejonowego w S. i przekazanie sprawy do rozpoznania temu Sądowi,
- 3) przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania,
- 4) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za wszystkie instancje - według norm przepisanych,
- 5) rozpoznanie sprawy także pod nieobecność pełnomocnika powoda.

Zaskarżonemu orzeczeniu skarżący zarzucił rażące naruszenie prawa materialnego polegające na błędnej jego wykładni oraz jego niewłaściwym zastosowaniu przez:

- 1) uznanie za nieistniejące i ich niezastosowanie przy orzekaniu przepisów art. 21 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (tekst jednolity: Dz.U. z 2012 r., poz. 1155 z późn. zm.) oraz art. 77⁵ § 3-5 Kodeksu pracy,
- 2) uznanie, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. ma moc niwelującą wszczęte postępowanie cywilne z powództwa powoda o ryczałty za noclegi i jest podstawą do oddalenia powództwa wniesionego gdy wyrok ten nie obowiązywał, a nadto przyjęcie, że nie powstała przez prawomocność tego wyroku luka prawna do rozpoznania na dotychczasowych zasadach powództwa powoda.

Skarżący podniósł, iż obie instancje sądowe uznały, że ówczesne regulacje prawne dawały mu prawo do należności związanych z jego podróżami służbowymi przewidzianymi w art. 77⁵ § 3-5 Kodeksu pracy. Z przepisów tych wynika, że jeżeli pracodawcą nie jest podmiot wymieniony w art. 77⁵ § 2 Kodeksu pracy, to podstawą prawną wypłacania ryczałtów za noclegi także kierowcom odbywającym podróż służbową jest układ zbiorowy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę. Gdy w regulacjach wewnątrzzakładowych nie uwzględniono

kwestii ryczałtów za noclegi, to wówczas stosuje się przepisy rozporządzenia ministra pracy i polityki społecznej w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. W przedmiotowej sprawie pozwany nie objął stanowionymi przez siebie regulacjami tych należności. Tymczasem Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 r. wyeliminował z porządku prawnego art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców. Trybunał zdecydował się nie odraczać wejścia w życie wyroku. Obowiązuje on od dnia publikacji w Dzienniku Ustaw. Trybunał podkreślił, że sądy pracy rozpatrujące pozwy kierowców o ryczałty mają teraz swobodę w rozstrzyganiu takich spraw. Do chwili obecnej brak jest nowelizacji ustawy o czasie pracy kierowców mimo powołania przez Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa zespołu do wypracowania takiej nowelizacji. Zaistniała więc luka ustawowa dotycząca ryczałtów kierowców. Z orzecznictwa daje się jednak wywieść, iż wydanie wyroku przez Trybunał Konstytucyjny nie oznacza, że powództwa kierowców o zasądzenie ryczałtów powinny być oddalone. Skarżący podkreślił, że zaufa Państwu i jego porządkowi prawnemu. To Państwo zawiniło, że przez długi okres czasu funkcjonowały w obiegu prawnym przepisy, które w dniu wniesienia pozwu były przez Państwo akceptowane, a później już nie. Skoro Sąd procedował w oparciu o przepisy sprzed wyroku Trybunału, zdaniem skarżącego winien na tej samej podstawie dokończyć proces, a wyrok ten nie powinien obowiązywać w sprawach już wszczętych. W ocenie skarżącego Sąd II instancji przyjmując wyrok Trybunału Konstytucyjnego za podstawę prawną uniemożliwiającą uwzględnienie powództwa dokonał wadliwej wykładni przepisów pozwalających na przyznanie należności z tytułu ryczałtów, która doprowadziła do ich niezastosowania.

Pozwana „H.” spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o:

- 1) odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;
- 2) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

ewentualnie o:

- 3) oddalenie skargi w całości jako bezzasadnej;
- 4) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwana podniosła, iż nie jest prawdą, że obie instancje uznały, iż obowiązujące w momencie wniesienia powództwa przepisy dawały powodowi prawo do dochodzenia należności związanych z podróżami służbowymi zgodnie z art. 77⁵ § 3-5 k.p. Powód pominął fakt, iż wyrok I instancji został wydany w dniu 9 maja 2016 r., tj. na 6 miesięcy przed wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego, który miał rzekomo pozbawić powoda podstaw do dochodzenia swoich roszczeń. W ocenie Sądu Rejonowego powództwo oparte na § 9 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju w zw. z art. 77⁵ k.p. podlegało oddaleniu na podstawie art. 77⁵ § 5 k.p. Jak słusznie - zdaniem strony pozwanej - wskazał Sąd Rejonowy, przepisy rozporządzenia z 2002 r. znajdują zastosowanie w sytuacji, gdy wewnątrzzakładowe przepisy prawa pracy lub umowy o pracę nie regulują należności z tytułu takich podróży. Tymczasem u pozwanej obowiązywał Regulamin Wynagradzania kompleksowo regulujący kwestię zwrotu należności z tytułu podróży służbowych. Powyższe rozważania co do zasady podzielił również Sąd Okręgowy. Ze zgromadzonych w toku postępowania dokumentów w sposób jednoznaczny wynika, iż w okresie spornym wszyscy pracownicy pozwanej otrzymywali świadczenie określone w Regulaminie Wynagradzania pozwanej jako „dieta”. Dodatkowo, zgodnie z § 21 Regulaminu Wynagradzania pozwanej, pracownikom, w tym powodowi, przysługiwał zwrot wszelkich innych wydatków i kosztów poniesionych w związku z wykonywaną podróżą służbową, w tym także kosztów noclegu, o ile pozwana nie zapewniła im bezpłatnego noclegu. W związku z powyższym pozwana nie przewidywała wobec kierowców wypłaty ryczałtu za nocleg jako odrębnej należności z tytułu podróży służbowej. Nie oznacza to jednak, iż pozwana nie uwzględniała kwoty ryczałtu w wypłaconej kwocie. Pozwana przez cały okres swojej działalności wypłacała i wypłaca nadal wszystkim swoim

pracownikom zatrudnionym na stanowisku kierowcy jedno świadczenie mające rekompensować wszystkie ewentualne koszty i niedogodności z tytułu podróży służbowych. Taka regulacja w żadnym wypadku nie może być uznana jako sprzeczna z obowiązującymi przepisami prawa.

Gdyby nawet uznać, że możliwe jest stosowanie wobec powoda art. 77⁵ k.p. oraz rozporządzenia z 2002 r., w ocenie pozwanej roszczenie powoda wciąż pozostaje bezzasadne, albowiem jak już wskazano, pozwana wypłacała powodowi wszystkie przewidziane prawem należności z tytułu podróży służbowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie, choć nie wszystkie podniesione w niej zarzuty okazały się trafne.

Skarżący A.W. powołał się na rażące naruszenie prawa materialnego polegające na błędnej jego wykładni oraz jego niewłaściwym zastosowaniu przez uznanie za nieistniejące i ich niezastosowanie przy orzekaniu przepisów art. 21 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1155 z późn. zm.) oraz art. 77⁵ § 3-5 Kodeksu pracy. Zgodnie z powołanym art. 21a ustawy, kierowcy w podróży służbowej przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalane na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy. Jak natomiast stanowi art. 77⁵ k.p., warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż wymieniony w § 2 określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania (§ 3). Postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika, o którym mowa w § 2 (§ 4). W przypadku gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których

mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2 (§ 5).

Odnosząc się do uznania przez Sąd II instancji za nieistniejący i niezastosowania przy orzekaniu przepisu art. 21 a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców podnieść należy, że wbrew stanowisku skarżącego, było to działanie słuszne. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 marca 2017 r., II PK 409/15 (LEX nr 2306366), wskazał kategorycznie, że po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, nie stosuje się art. 21a ustawy z 2004 r. o czasie pracy kierowców. Nie wskazał przy tym, że powyższe ustalenie nie dotyczy spraw wszczętych przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał. Wręcz przeciwnie, Sąd Najwyższy zważył, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego został wprowadzie ogłoszony w dniu 24 listopada 2016 r. i wówczas objęty nim przepis stracił domniemanie zgodności z Konstytucją RP, lecz nie oznacza to, że do tego momentu zakwestionowany przez Trybunał Konstytucyjny przepis powinien być bez zastrzeżeń stosowany do stanów faktycznych powstałych przed ogłoszeniem orzeczenia lub innym terminem ustalonym przez Trybunał. W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się bowiem, że uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją przepis nie może być stosowany przez sądy i inne organy także w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału (por. postanowienie z dnia 7 grudnia 2000 r., III ZP 27/00, OSNAPiUS 2001 nr 10, poz. 331, wyrok z dnia 5 września 2001 r., II UKN 542/00, OSNP 2003 nr 11, poz. 276, z dnia 12 czerwca 2002 r., II UKN 419/01, OSNAPiUS 2002 nr 23, poz. 580, z dnia 27 września 2002 r., II UKN 581/01, OSNAPiUS 2002 nr 23, poz. 581 oraz z dnia 18 grudnia 2002 r., I PKN 668/01, OSNP 2004 nr 3, poz. 47).

Jednocześnie jednak w powołanym orzeczeniu Sąd Najwyższy zważył, iż pomimo niestosowania art. 21a ustawy, stosuje się art. 77⁵ § 5 k.p. w przypadku, gdy pracodawca nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę. W sprawie niniejszej pracodawca ustanowił regulamin wynagradzania. Wydawałoby się więc, że można zgodzić się z Sądem II instancji, iż w przypadku skarżącego nie znajdzie zastosowania także art. 77⁵ § 5 k.p., a tym samym

uprawnionym zdawałoby się uznanie, że sformułowany przez niego zarzut jest bezzasadny. W rozpoznawanej sprawie istotnym jest jednakże, iż pracodawca wskazał w regulaminie wynagradzania, iż zwrot kosztów związanych z noclegiem nie przysługuje kierowcom pojazdów wyposażonych w kabinę do spania, chyba że pracodawca postanowi inaczej. Takie działanie pracodawcy nie może być uznane za prawidłowe. Jak bowiem podniósł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lutego 2018 r., III PK 158/16 (LEX nr 2450254), wszelkie regulacje zakładowych aktów prawa pracy albo postanowienia umów o pracę wykluczające obowiązek pracodawcy pokrywania kosztów noclegu kierowców w podróży służbowej w związku z zapewnieniem im noclegów w kabinie pojazdu są bezskuteczne i nie mają mocy prawnej. Także we wcześniejszym wyroku, tj. z dnia 27 kwietnia 2017 r., I PK 90/16 (LEX nr 2282387), Sąd Najwyższy orzekł o braku możliwości pomijania przez polskich pracodawców w regulaminach wynagradzania ryczałtu za nocleg, nawet w przypadku zapewnienia pojazdu z miejscami noclegowymi. Tym bardziej przyjąć należy, że nieuprawnione byłoby zawieranie w regulaminach postanowień odmawiających wypłacania ww. ryczałtu. Ponadto, we wspomnianym już wcześniej wyroku w sprawie II PK 409/15 Sąd Najwyższy zauważył, iż art. 77⁵ § 5 k.p. posługuje się zwrotem „w przypadku gdy (...) nie zawiera postanowień o których mowa w § 3”. Chodzi więc o sytuację, w której zakładowe źródła prawa pracy nie regulują należności z tytułu podróży służbowej. Brak regulacji należy dekodować rodzajowo, tzn. jeżeli pracodawca ureguje kwestię diet, a pomija inne koszty podróży, to oznacza że u pracodawcy nie ma postanowień, o których mowa w art. 77⁵ § 3 k.p. Takie pominięcie, konkretnie dotyczące ryczałtu za nocleg kierowcy w kabinie pojazdu, miało miejsce w przypadku regulaminu obowiązującego u pracodawcy skarżącego. To zaś zgodnie z powyższym oznacza, że regulamin ten nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3 art. 77⁵ k.p., a więc spełniona zostaje przesłanka wymieniona w § 5. W konsekwencji, zgodnie z jego treścią pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2. Mając to na względzie stwierdzić należy, że zarzut skarżącego odnoszący się do braku zastosowania art. 77⁵ § 3-5 Kodeksu pracy jest uzasadniony. Tym bardziej, że jak stwierdził Sąd Najwyższy w powoływanym wyżej wyroku w sprawie II PK 409/15, chociaż art. 21a

ustawy o czasie pracy kierowców nie obowiązuje zakresowo, to nie wyklucza to zasadności roszczeń z tytułu kosztów noclegów w czasie odbytych podróży służbowych. Taka ocena nie pozostaje zdaniem Sądu Najwyższego w opozycji do retrospektywnych skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r.

Drugi podniesiony przez skarżącego zarzut dotyczył naruszenia przez Sąd II instancji prawa materialnego, polegającego na błędnej jego wykładni oraz jego niewłaściwym zastosowaniu przez uznanie, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. ma moc niwelującą wszczęte postępowanie cywilne z powództwa o ryczałty za noclegi i jest podstawą do oddalenia powództwa wniesionego, gdy wyrok ten nie obowiązywał, a nadto przyjęcie, że nie powstała przez prawomocność tego wyroku luka prawna do rozpoznania na dotychczasowych zasadach powództwa powoda.

Zarzut ten nie jest w pełni uzasadniony - nadal istnieje bowiem możliwość prowadzenia postępowania na podstawie art. 77⁵ § 5 k.p., opisana wyżej. Ponadto nie wydaje się możliwa do zaakceptowania sytuacja, w której sądy mając już świadomość niekonstytucyjności przepisu, orzekają na jego podstawie. Odnośnie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. wypowiedział się Sąd Najwyższy już w przytaczanym wcześniej wyroku z dnia 8 marca 2017 r., II PK 409/15, wskazując, że w razie stwierdzenia niekonstytucyjności aktu normatywnego moc wiążąca orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego oznacza, że od chwili ogłoszenia orzeczenia w sposób wymagany w art. 190 ust. 2 Konstytucji RP, akt ten nie może być już stosowany, gdyż został usunięty z porządku prawnego i stracił zdolność do wymuszenia określonego zachowania, czyli moc obowiązującą. Sąd Najwyższy wskazał również - co zasygnalizowano już wcześniej - że aktu takiego nie stosuje się także do stanów faktycznych powstałych przed ogłoszeniem wyroków Trybunału. Powyższe rozwiązanie nie oznacza luki prawnej, na istnienie której powoływał się skarżący. Stanowi ono logiczną konsekwencję orzeczenia o niekonstytucyjności przepisu.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

